

In elke Waterspiegel vragen wij een gastcolumnist zijn of haar visie te geven op een actueel thema.

Drinkwater en Energie

Water en Energie: een thema waar we niet over uitgepraat raken. In 2010 het IWA-congres Water & Energy Amsterdam, in 2012 het IWA-congres Water, Climate & Energy in Dublin, en dit jaar in mei het IWA-congres Water, Energy & Climate in Mexico City. Na de zomervakantie gaan we gewoon door: de World Water Week in Stockholm, met als thema... Energy and Water! Ook in Nederland is het een geliefd onderwerp. De vakantie cursus Drinkwater en Afvalwater van 2010 had als titel 'Energie uit water: hype of kans?'

Ook al is er in de afgelopen jaren veel over gepraat, je kunt vraagtekens zetten bij de concrete resultaten die zijn bereikt. Oké, we weten dat het bereiden van warm tapwater veruit de belangrijkste energieverbruiker in de watercyclus is. De bereiding van warm tapwater vergt ongeveer 10 keer meer energie dan de winning, productie en distributie van drinkwater en het zuiveren van afvalwater samen. Bij de bereiding van drinkwater wordt alleen nog maar gebruikgemaakt van duurzame energie, zoals blijkt uit de meest recente drinkwater benchmark. Er lopen uitgebreide innovatieprogramma's om het energieverbruik in de drinkwatervoorziening verder terug te brengen.

Een paar initiatieven om energie uit drinkwater te benutten zijn (bijna) gerealiseerd. Vitens vangt op het productiebedrijf Spannenburg methaan af dat in het grondwater zit en vrijkomt bij de winning van het water. Waternet heeft plannen om de warmte uit een grote drinkwatertransportleiding te winnen en te gebruiken om een WKO-installatie in de nieuwbouwwijk De Sniep in Diemen in evenwicht te brengen. PWN en Waternet hebben, samen met de luchthaven Schiphol, plannen om de koude uit de WRK-leiding te benutten om gebouwen op de luchthaven te koelen.

Met elkaar mooie initiatieven, de eerste stappen om energie uit drinkwater te benutten zijn gezet! Maar het steekt wat schril af tegen de verwachtingen die zijn geschapen in de vele nationale en internationale congressen. 'Van denken naar doen' blijkt toch wat meer voeten in de aarde te hebben dan gedacht. Hoe hier een nieuwe impuls aan te geven?

Ik zie hier twee kansen die vrijwel voor het oprapen liggen. Vanaf 2012 is de watersector, ook de drinkwatersector, actief in de Topsector Water. Eén van de aandachtsgebieden is Watertechnologie, waarvoor zelfs een innovatiecontract is geschreven: Innovatiecontract Watertechnologie. Vier thema's staan hierin centraal: Water for All, More Crop per Drop, Water & ICT en... Water & Energy. Terwijl er meer dan genoeg projecten zijn binnen Water for All (gericht op drinkwater- en afvalwatertechnologie), blijft Water & Energy achter. Bestuur en Programmaraad van de TKI Watertechnologie, die het programma begeleiden, willen graag dit thema meer 'body' geven. Wie komt er met de goede voorstellen? Wie ziet hier kansrijke innovaties, die ook nog de exportpositie van Nederland kunnen verstevigen?

De tweede kans wordt volgens mij geboden door het Bestuursakkoord Water, afgesloten in 2011 tussen rijk, provincies, gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven. Doel is de regionale samenwerking in de (afval)waterketen te versterken. De focus ligt sterk bij efficiencyverbetering: een structurele besparing van € 450 miljoen per jaar vanaf 2020. Nu de kruitdampen van de eerste visitatie zijn opgetrokken zijn de achterblijvers, het peloton en de koplopers bekend. Om 'Energie en (Drink)water' écht tot een succes te maken lijkt samenwerking tussen de spelers van het Bestuursakkoord Water van groot belang. Energie uit drinkwater houdt immers niet op bij het drinkwaterbedrijf. Als je de warmte eruit wilt halen, waar doe je dat dan? In de huishoudens met een douchewarmtewisselaar? Op de rioolwaterzuiveringsinstallatie? Of ergens in de woonwijk uit het riool? Kortom, een samenspel van drinkwaterbedrijf, gemeente en waterschap! Goed is om te zien dat sommige koplopers al zoeken naar verdere samenwerking om hun koppositie te behouden, en daarbij het thema water en energie concreet noemen. Tegelijkertijd verbreden we daarmee de scope van het Bestuursakkoord Water naar meer dan alleen efficiency. En dat kan geen kwaad!

*Prof. dr. ir. Jan Peter van der Hoek MBA
hoofd Strategisch Centrum Waternet
hoogleraar Drinkwatervoorziening
TU Delft*

